

Тема «Зростання загрози Другої світової війни».

ПЛАН

1. Окупація Рейнської області. Аншлюс (окупація Австрії)
2. Мюнхенська угода. Окупація Чехословаччини.
3. Радянсько-німецький договір про ненапад – пакт Молотова-Ріббентропа.

Література:

- Павло Полянський. Всесвітня історія для 10 класу. Київ. 2018. с. 174-193.
- Тетяна Ладиченко. Всесвітня історія для 10 класу. Київ. 2018. с. 111 – 125.

1. Демілітаризація Рейнської області . Аншлюс (окупація Австрії)

Заяви А. Гітлера про потребу забезпечення «життєвого простору для арійської раси» свідчили про те, що Німеччина прагне реваншу за поразку у Першій світовій війні. Гітлер розпочав з того, що Німеччина відмовилася виконувати умови Версальського договору. Його заяви впродовж 1933-1935 рр. про необхідність перегляду договору посилили напруженість у Європі. У 1935 р. *Німеччина офіційно повідомила про наявність у неї забороненої Версальським договором військової авіації.*

Німеччина поступово відновлювала військову потужність і безкарно ігнорувала територіальні обмеження, передбачені Версальським договором. Гітлер заявив, що він не має наміру дотримуватись обмежень щодо переозброєння Німеччини, накладених Версальським договором, і збільшить кількість призовників до 550 тис. осіб. *Невдовзі Німеччина відновила загальний військовий обов'язок.*

Усі заяви й дії А. Гітлера свідчили про те, що він вичікує слушної нагоди розпочати війну.

Хоча до 1936 р. А. Гітлер продовжував «заколисувати» світ розмовами про те, що його мета полягає у виправленні «помилки» щодо Німеччини у Версальському договорі, були чіткі ознаки того, що його наміри набагато ширші. У 1936 р. Гітлер звернув увагу на західний кордон Німеччини.

За Версальським договором, Рейнська область на кордоні між Німеччиною та Францією була оголошена демілітаризованою зоною. **Демілітаризована зона — це територія, на якій заборонено зберігати старі і будувати нові укріплення, військово-промислові підприємства, тримати війська.**

7 березня 1936 р. Німеччина направила 10 тис. військовослужбовців і 23 тис. озброєних поліцейських у Рейнську демілітаризовану зону.

Більша частина населення Рейнської зони раділа їхньому приходу, проте побоювалася реакції на це Великої Британії та Франції. Щоб заспокоїти Лондон і Париж, А. Гітлер заявив, що окупація Рейнської зони має «символічний» характер.

Франція та Британія не відреагували на брутальне порушення А. Гітлером Версальського договору. *На думку Черчілля, це був вирішальний момент, коли А. Гітлера ще можна було зупинити.*

Готуючись до майбутніх територіальних загарбань, Гітлер надавав вирішального значення відродженню німецьких збройних сил. Порівняно з 1934 р. військові витрати в 1939 р. зросли більше ніж у **20 разів**.

Німці активно будували нові підприємства, оснащені найсучаснішим обладнанням. До 1938 р. ці підприємства забезпечили Німеччині першість у західному світі з виробництва металу та інших стратегічних матеріалів.

Першою жертвою нацистської Німеччини в Європі стала Австрія — історична батьківщина Гітлера. За Версальським договором ця країна не могла об'єднуватися з Німеччиною. Німецька пропаганда, використовуючи

гасло «німці й австрійці — єдиний розділений народ», закликала австрійців приєднатися до Німеччини.

13 березня 1938 р. німецькі війська, знехтувавши австрійський суверенітет, вторглися в країну. **Гітлер оголосив Австрію однією з земель Німеччини. Він назвав загарбання Австрії Anschluss – Аншлюс (приєднання).**

Територія Німеччини (рожева) і приєднана до неї Австрія (червона)

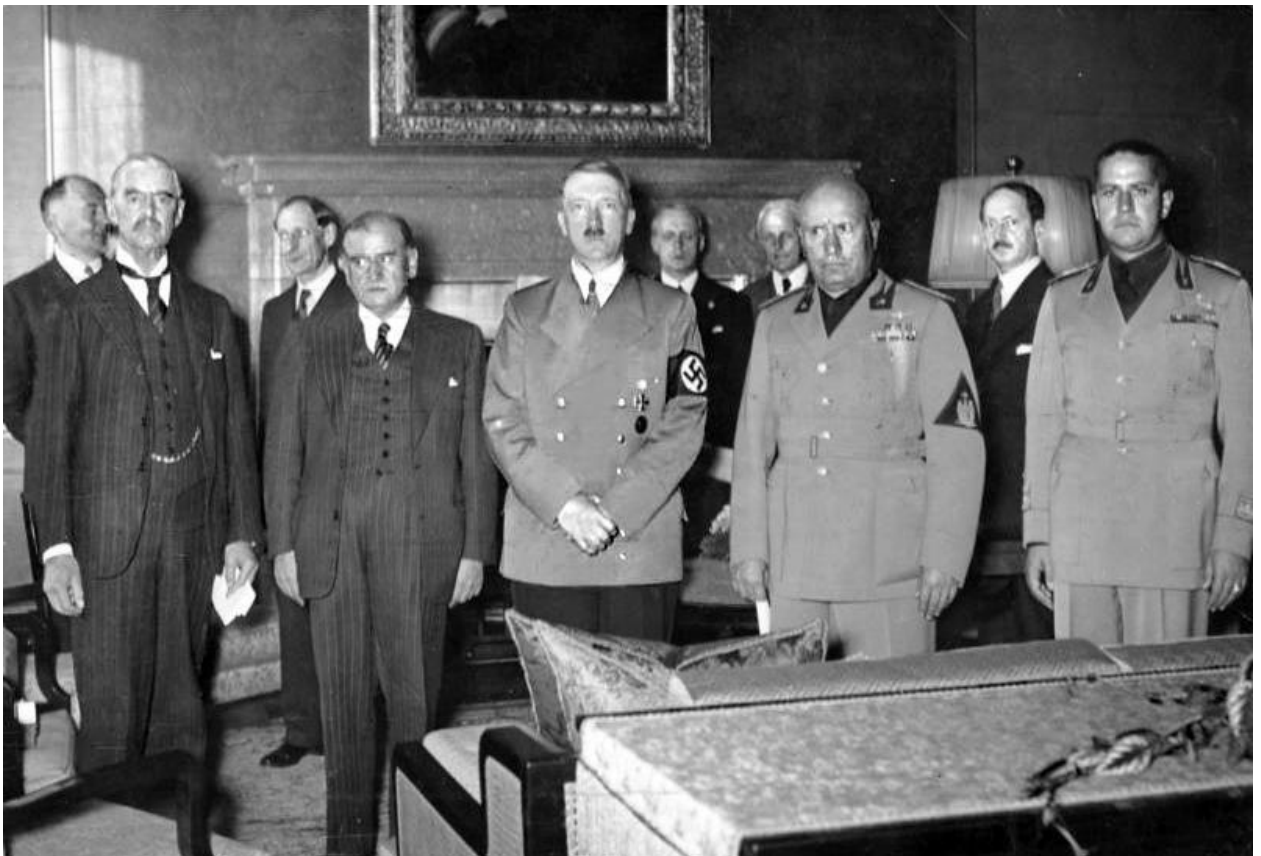
Німеччина поглинула Австрію з 8-мільйонним населенням, а також її економічний і військовий потенціал. Велика Британія та Франція не відреагували на ліквідацію Австрійської республіки: у Лондоні цього взагалі «не помітили», а Париж обмежився формальною нотою протесту.

Європейські держави зробили вигляд, що не помітили, як з карти Європи зникла Австрія.

2. Мюнхенська Угода. Окупація Чехословаччини.

Наступною жертвою А. Гітлер обрав Чехословаччину. Нацистська преса розпочала брутальну інформаційну кампанію проти Чехословаччини, приводом для якої стала «судетська проблема». У Чехословаччині, переважно в Судетській області, проживало понад 3 млн етнічних німців, які користувалися всіма передбаченими конституцією правами та свободами. Однак у Німеччині нагніталася атмосфера щодо «безправності»

німецькомовних громадян. Крім того, у Судетській області діяла керована з Берліна Судето-німецька партія. Чехословаччина опинилась у складному становищі: Велика Британія та Франція наполягали на задоволенні вимог судетських німців, аби не «дратувати» Гітлера. Скориставшись «судетською проблемою», Гітлер висунув президенту Чехословаччини Едварду Бенешу, а також Великій Британії та Франції, як гарантам безпеки країни, ультиматум: передати Судетську область Німеччині. І знову запевняв, що це «остання» його територіальна претензія в Європі. Чехословаччина мала боєздатну армію й була готова воювати, але Велика Британія і Франція змусили її погодитись на німецькі умови, щоб «зберегти мир». Єдиним впливовим політиком, який рішуче виступив проти політики британського уряду, був Черчілль: «Франція та Британія мали вибирати між війною й ганьбою. Вони обрали ганьбу й отримали війну».

Нарада в Мюнхені. Зліва направо: прем'єр-міністр Великої Британії Чемберлен, президент Франції Далад'є, Адольф Гітлер, Беніто Муссоліні і його зять - воєнний міністр граф Чіано.

Під час зустрічі А. Гітлера, Б. Муссоліні, Н. Чемберлена та Е. Даладье, що відбулася в **Мюнхені 29-30 вересня 1938 р.**, на яку делегацію Чехословаччини навіть не запросили, був підписаний Мюнхенський пакт.

Чехословаччина втратила третину своєї території, 5 млн населення, майже половину виробничих потужностей, значну частину армії.

До весни 1939 р. **ВСЯ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА** була окупована німецькими військами.

3. Радянсько-німецький договір про ненапад – пакт Молотова-Ріббентропа.

У середині серпня 1939 р. Й. Сталін запропонував А. Гітлеру **укласти пакт про ненапад між двома країнами й таємний протокол до нього про розмежування сфер впливу в Європі між Німеччиною та Радянським Союзом.** А. Гітлер пристав на радянську пропозицію. 23 серпня 1939 р. до Москви прибула німецька делегація на чолі з міністром закордонних справ Німеччини Ріббентропом.

Справа наліво: Молотов, Сталін, Ріббентроп.

Пізно ввечері 23 серпня 1939 р. В. Молотов та Ріббентроп поставили підписи під текстом договору й таємним протоколом. Цей договір увійшов в

історію під назвою «пакт Молотова-Ріббентропа», хоча насправді це був пакт між А. Гітлером та Й. Сталіним. Пакт набрав чинності з моменту його підписання. Він був укладений на 10 років. Країни зобов'язалися не нападати одна на одну окремо, а також разом з іншими державами; не брати участі в спрямованих проти них коаліціях держав; зберігати взаємний нейтралітет у разі війни однієї з цих двох країн.

Зміст таємного додаткового протоколу до пакту

- Лінією розмежування «життєвих інтересів» Німеччини та СРСР на Балтиці було визнано північний кордон Литви.
- Польща мала бути розділена між СРСР і Німеччиною по лінії річок Нарев-Вісла-Сян.
- Німеччина визнавала право СРСР на Бессарабію, що входила тоді до складу Румунії.

Ідеологічні вороги погодилися не нападати один на одного й поділити між собою Польщу. Це був стратегічний тріумф А. Гітлера. Тепер Німеччина могла безкарно напасти на Польщу й перетворити її на стартовий майданчик для подальшого завоювання Радянського Союзу.

1 вересня 1939 р., через тиждень після підписання радянсько-німецького пакту, Німеччина напала на Польщу. Розпочалася Друга світова війна.

Домашнє завдання:

1. Уважно прочитайте лекцію та зробіть стислий конспект прочитаного.
2. Дайте відповіді на питання:
 - Що спільного між загарбанням Гітлером у 1938 р. Австрії та загарбанням Росією Криму у 2014 р.?
 - На що розраховували Велика Британія та Франція, підписуючи Мюнхенський пакт?

- Які цілі ставили перед собою Й. Сталін та А. Гітлер, укладаючи пакт про ненапад? Чи сприяла ця угода збереженню миру?
- У радянській та німецькій пресі був надрукований лише текст пакту без додаткового протоколу. Як Ви вважаєте, чому?

3. Подивіться художній фільм МЮНХЕН: НА ПОРОЗІ ВІЙНИ.

<https://eneyida.tv/6917-munkhen-na-porozi-viiny.html>